

Askeleet ammattilaiseksi -toimintamalli

Askeleet ammattilaiseksi -toimintamalli korostaa opettajien ja työpaikkaohjaajien yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitystä koulutus- ja oppisopimuksella tapahtuvassa opetuksessa ja ohjauksessa. Malli tarjoaa vinkkejä myös ammatillisten opintojen ja kaikille yhteisten tutkinnon osien (YTO) integrointiin.

Askeleet otetaan jokaisella koulutus- tai oppisopimusjaksolla. Ensimmäisellä kerralla toiminta on vahvasti opettaja- ja ohjaajajohtoista ja opintojen edetessä jokaisella jaksolla kasvatetaan opiskelijan itseohjautuvuutta lisäämällä itsenäisiä tehtäviä ja vastuuta työtehtävissä.

Kun mallia toteutetaan ensimmäisen kerran uuden työpaikkaohjaajan kanssa, tulee opettajan ja työpaikkaohjaajan varata aikaa mallin ja materiaalien läpikäymiseen 1 – 1,5h. Toistot syventävät yhteistyötä ja lisäävät luottamusta madaltaen opettajan ja työpaikkaohjaajan välisen yhteydenoton kynnystä.

Mallin tueksi julkaistut materiaalit ovat välineitä mallin mukaisen toimintatavan toteukseen. Työpaikkaohjaajien perehdyttämiseksi on julkaistu Askeleet ammattilaiseksi -opettajan ja ohjaajan opas. Opiskelijan oppimisen tueksi on laadittu oppimispäiväkirja, jonka tehtäviä tehdään osin opettajan ja työpaikkaohjaajan johdolla ja osin itsenäisesti.

1. **Katse omaan työhön** (orientaatiovaihe ennen sopimusjakson alkua)

Oppilaitoksessa opettajajohtoisesti perehtyminen oman alan työtehtäviin, omiin vahvuuksiin ja tulevan sopimusjakson oppimistavoitteisiin. Mallissa asetetaan sekä ammatilliset että työhyvinvointia tukevat tavoitteet. Mikäli sopimusjaksoon integroidaan yhteisten tutkinnon oppimistavoitteita, myös ne kirjataan oppimispäiväkirjaan.

Vinkkejä opintojen integrointiin

* *Hyvinvointi ja työkyky: ergonomia, fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn haasteet, oman jaksamisen varmistaminen jaksolla.*

* *Kielten opiskelu: mikäli sopimusjaksolla on mahdollista työskennellä kansainvälisessä ympäristössä, kannattaa asettaa tavoitteita myös ammattiin liittyvän kielitaidon kehittämiseksi.*

* *Työkykypassi / ammatin työkykyvalmiudet: oman alan fyysisen kuormituksen tunnistaminen, mahdollisiin haasteisiin valmistautuminen ja ylikuormitusta ennaltaehkäisevän toiminnan suunnittelu.*

2. **Oma työyhteisö ja työhyvinvointi** (siirtymävaihe, perehtyminen työpaikkaan)

Työpaikkaohjaajan johdolla tapahtuva perehdytys työpaikalla. Työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvien asioiden läpikäynti sekä työpaikan työkykyä ylläpitävät toimenpiteet. Opettajan tai opiskeluhuollon edustajan läsnäolo tarveharkinnan mukaan. Sopimusjakson tavoitteiden tarkistus, mahdolliset erityisen tuen järjestelyt ja muut oppilaitoksen ja työpaikan yhteistyöhön liittyvät käytännöt.

Vinkkejä opintojen integrointiin

* *Työkykypassi / ammatin työkykyvalmiudet: Työturvallisuuskävelyn suorittaminen. Opiskelija ottaa selvää sekä hyödyntää tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan työpaikan tarjoamaa työkykyä ylläpitävää toimintaa tai palveluja*

3. **Oppimisen ja hyvinvoinnin seuranta** (sopimusjakson toteutusvaihe)

Tukena Askeleet ammattilaiseksi -oppimispäiväkirja, jossa fiilismittarin ja kokemuksiin liittyvien kysymysten avulla seurataan oppimisen etenemistä. Joka viikko palautekeskustelu työpaikkaohjaajan kanssa, tarvittaessa yhteys opettajaan / opiskeluhuoltoon.

Oppimispäiväkirja on myös koko jakson dokumentointiväline, jota voidaan hyödyntää jakson jälkeen reflektoinnissa ja seuraavan jakson suunnittelussa ja tavoiteasettelussa.

Oppimispäiväkirjaa voidaan hyödyntää työkykypassin edellyttämän osaamisen dokumentointiin ja arviointiin.

Vinkkejä opintojen integrointiin

* *Hyvinvointi ja työkyky: keskeisten työtehtävien ja ammatillisten tavoitteiden seurannan ohella omien hyvinvointitavoitteiden toteutumisen seuranta ja työn kuormittavuuden ja palautumisen arviointi.*

* *Kielten opiskelu: asiakaspalvelutehtävät, palvelu-/tuotehinnaston laatiminen, vieraskielisen oppaan tai manuaalin hyödyntäminen työtehtävissä.*

* *Työkykypassi (1, 2 ja 3 osa-alueiden tehtäviä) Ammatin työkykyvalmiudet:*

Työturvallisuuden ja työergonomian toteutus, riskien tunnistaminen ja ennakoivat toimenpiteet, mahdollisiin epäkohtiin puuttuminen (ilmoittaminen). Työkykyä edistävä liikunta ja terveysosaaminen: jakson aikana oman fyysisen kunnan ylläpito, palautumisen seuranta, terveellinen ruokavalio ja palautumista edistävä lepo ja työvuoroihin soveltuva vuorokausirytm.

4. **Omat energialähteet** (sopimusjakson toteutusvaihe)

Sopimusjakson aikana opiskelijan tulee arvioida työn kuormittavuustekijöitä ja omaa kykyään jaksaa työssä. Askeleet ammattilaiseksi -oppimispäiväkirjassa on tehtäviä, joiden avulla asiaa voidaan käsitellä palautekeskusteluissa, erillisinä ohjaus- tai huolikeskusteluina tai sopimusjaksoon mahdollisesti liittyvänä työkyky ja hyvinvointi -yto-opintoihin tai työkykypassiin kuuluvana opetuksena tai ohjauksena.

Vinkkejä opintojen integrointiin

* *Hyvinvointi ja työkykyvälillä ja työkykypassiopintoihin: kts kohta 3. Tämä osio korostuu erityisen tuen tarpeen opiskelijoilla. Myös työtehtävien suorittamiseen riittämätön fyysinen kunto tulkitaan tässä mallissa erityisen tuen tarpeeksi, johon voidaan vaikuttaa liikunnan ja terveystiedon opetuksella ja ohjauksella.*

5. **Näyttö ja sopimusjakson arviointi työpaikalla** (sopimusjakson päättäminen)

Sopimusjakson päättyessä on luonnollista käydä opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kesken arviointikeskustelu sopimusjakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimispäiväkirjassa on tavoitteiden asettelu tehtävään sisällytetty myös opiskelijan itsearviointi ja työpaikkaohjaajan palaute tavoitteiden saavuttamisesta. Mahdollinen näyttö tapahtuu näyttösuunnitelman mukaisesti sopimusjakson aikana. Opettaja ja työpaikan edustaja arvioivat näytön.

6. **Vertaiskokemusten jakaminen oppilaitoksessa** (reflektiovaihe)

Erityisesti nuorten opiskelijoiden kohdalla on hyvä järjestää työelämäkokemusten jakamiseksi oppitunteja tai opintopiirejä, joissa opiskelijat voivat jakaa kokemuksiaan toisten opiskelijoiden kanssa. Erityisen tärkeää on jakaa onnistumisen kokemuksia ja näissä arviointikeskusteluissa eri ikäisten ja opintojen eri vaiheissa olevien opiskelijoiden yhteisöt rikastuttavat keskustelua.